

Bažant palawanský – *Polyplectron napoleonis* (Lesson, 1831)

Klasifikován jako zranitelný (vulnerable, VU) a uveden v úmluvě CITES, příloha I. Stran názvosloví prošel jistým vývojem. Dříve byl označován jako *Polyplectron emphanum* (Temminck, 1832), protože však první popis provedl Lesson (1831) jako *Polyplectron napoleonis*, je od roku 2001 používán pro bažanta palawanského jako jediný správný latinský název *Polyplectron napoleonis*.

Dospělý kohout, detail hlavy, forma napoleon

kůže, hlava je černá s bílou skvrnou pod okem. U formy napoleon pak i bílý pruh nad okem. Spodní krk, hrud' a břicho jsou černé. Vrchní krk a křídla mají modrou lesklou barvu, záda jsou šedohnědě mramorovaná. Ocas je šedohnědě tečkovaný, se dvěma výraznými velkými modrými lesklými oky na každém peru, kterých je v ocasu 22–24. Pera jsou zakončena tmavým pruhem s bílým okrajem. Lesklé barvy na těle se mění dle dopadu světla na pohybujícího se kohouta a hrají úžasnou paletou modro-fialovo-zelených odlesků. Nohy jsou šedé, se dvěma až třemi ostruhami.

Dospělý kohout, detail hlavy, forma single barred

Je zde ještě jedna zvláštnost, tento druh je díky DNA testům veden jako monotypický, nicméně jsou známy dvě fenotypové formy. Jejich rozlišení je naštěstí velmi jednoduché. U první je u dospělého kohouta velké bílá skvrna pod okem, jinak celá hlava je tmavá, tato forma se v zahraničí nazývá: single barred, black head nebo také zwarte kop. Druhá forma má u dospělého kohouta bílou skvrnu pod okem doplněnou různě širokým pruhem nad okem, který se může táhnout až na temeno hlavy. Této formě se říká napoleon (někdy se používá též latinský název: nehrkornae), jinak též double barred, white head nebo též white kop.

Vylíhnuté kuře, forma napoleon

jen při rozrušení. Hlava je na bocích šedobílá u formy s černou hlavou, u formy napoleon je velmi světlá, až bílá. U této formy mívají slípky hnědé peří na zádech a křídlech s černým okrajem. Ocas je kratší a jeho konec lemují matná nevýrazná tmavá oka. Nohy jsou šedé, drobnější, bez ostruh.

Výskyt

Je endemitem ostrova Palawan na Filipínách, kde obývá nížinné vlhké lesy do výšky až 800 m.

Popis

Jedná se o velmi pravděpodobně nejkrásnější druh pavích bažantů, lesk jeho kovově zbarveného peří v kombinaci s barevnými oky, chocholkou a s velmi velkou aktivitou tohoto druhu z něho dělá opravdu živý skvost.

Kohout: délka 50 cm, přičemž polovina je délka ocasu, hmotnost okolo 436 g. Má na hlavě vysokou napříměnou tmavou chocholku s kovovým modrofialovým leskem, okolí oka tvoří malý kroužek lysé červené

Slípka: délka 40 cm, na ocas připadá 16–17 cm, hmotnost okolo 325 g. Je celkově drobnější, její zbarvení je celkově hnědé v různých odstínech. Na hlavě má hnědou chocholku, která přiléhá k hlavě a je patrná

Mapka výskytu

Stav v přírodě

Dříve se lovil a díky své kráse se choval v klecích a čile se s ním obchodovalo. Celý ostrov Palawan je sice od roku 1990 vyhlášen biosférickou rezervací, a lov je tudíž nelegální, ale bohužel vymáhání tohoto opatření je neúčinné. Přičteme-li k tomu, jak je v Asii obvyklé, provozování těžby dřeva a tím mizení přirozeného prostředí, v němž bažant palawanský žije, je nasnadě, že jeho populace rychle ubývá. Pro představu jen mezi roky 2000 a 2005 bylo vykáčeno a zničeno 11 % plochy nížinných lesů na tomto ostrově. Tento trend se naštěstí podařilo zastavit stanovením limitů těžby, nicméně nezákonná těžba probíhá stále. V současné době je jeho populace v přírodě odhadována asi na více než 20 000 jedinců, ale stále se snižuje.

Chovné zařízení

Při chovu v klimatu naší země je třeba zajistit temperované zimoviště. Teplotu v zimovišti lze držet lehce nad nulou. Vyšší teplota v zimovišti v sou-

vislosti s prodlužujícím se dnem může vést k brzkému nástupu do toku. Voliéra pro tento malý druh bažanta nemusí být příliš velká. Moje voliéra o velikosti zimoviště 1×1,7 a venkovního prostoru 2,5×1,7 (d×š×v) je ještě o něco větší než voliéry špičkového chovatele v Nizozemsku, kterého pravidelně navštěvujeme a jenž se na chov pavích bažantů specializuje a dosahuje významných odchovů. Samozřejmě větší voliéra není na škodu. Nicméně tento druh je poměrně plachý, a pokud budeme mít velkou

Casinet, které je přesně svařeno a několikrát zinkováno. Také se vyrábí v poplastované verzi. Případně lze použít obdobně kvalitně a přesně svařené konkurenční produkty. Pletivo, pokud je pozinkováno, doporučuji natřít tmavou, nejlépe černou barvou (velmi se mi osvědčila vodou ředitelná barva Eteral). Natření pletiva černou barvou způsobí, že pokud od voliéry kousek odstoupíte, tmavé pletivo jakoby zmizí a můžete krásně pozorovat ptáky a dění uvnitř. Přes stříbrnou barvu pozinkovaného pletiva je vi-

vu Biopharm podle věkové kategorie a reprodukčního cyklu. Toto krmivo doplňuji o mix ovoce a hmyz. Chovným ptákům mimo reprodukci krmím (VIII-I) BŽ3, v době reprodukce (II-VII) BŽN. Vylíhnutým kuřatům do stáří 2-3 týdnů podávám startér firmy Iframix pod názvem Gibier Start (hrubá bezprašná drť), potom pokračuji granulovanou směsí BŽ1 (2 mm) do věku 5 týdnů, pak začínám přidávat granulovanou BŽ2 (4 mm), kterou zkrmuji až do 6 měsíců věku. K těmto směsím přidávám

Dospělý kohout, forma napoleon

Dospělý kohout, forma single barred

Dospělá slípka, forma napoleon

-Dospělá slípka, forma single barred

voliéru v kombinaci s pěkným hustým osázením rostlinami, budeme mít problém ptáky pozorovat. Tak jak všichni paví bažanti neničí zeleň ve voliéře, takže je dobré voliéru osázet keři a rostlinami vhodných druhů, kterých je velká paleta - od mírně rostoucích jehličnanů přes odolnější druhy bambusů rodu *Fargesia*, traviny rodu *Miscanthus* až po různé neopadavé listnaté keře, např. pierisy, rododendrony, zimostřázy atd.

Jako podklad voliéry je vhodná dobře propustná vrstva, aby při deštích voda z voliéry dobře odcházela, například lesní hrabanka, štěpky, popřípadě písek. Pletivo na voliéry bych doporučoval svařované, značky

dítelnost významně horší. Vrch voliéry bych doporučoval zakrýt sítí na voliéry (oka o velikosti 2×2 cm). Bažanti při vyrušení a vzletu si na rozdíl od pletiva neporaní o síť hlavu. Hřadovací bidla se mi osvědčila z akátu, který je jednou z nejodolnějších dřevin, a navíc mají hrubší strukturu a nesmekají se. Průměr bidel alespoň 8 cm zabezpečí ochranu prstů hřadujících ptáků proti omrznutí v případě mrazíků.

Krmivo

V přírodě se potrava sestává z různých druhů hmyzu, ovoce a semen, v zajetí krmím kvalitním kompletním granulovaným krmivem pro bažanty od Výzkumného ústa-

vám od stáří 6 týdnů směs zrnin Sierduivenvoer kortbekken od firmy Kasper. Malým kuřátkům podávám denně několik svlečených moučných červů. S postupem růstu přecházím na zofobasy. Před snáškou přidávám do vody vitaminy Kombisol multi a přípravek Forticoat NL. Ten obsahuje vitamín C, několik kyselin a extrakt z kvasnic. Dezinfikuje napájecí zařízení, zabraňuje zelenání vody a okyselením zaživačích traktu bažantů zvyšuje jejich obranyschopnost proti chorobám.

Chov

Jedná se o monogamní a dlouhověké bažanty, kteří se mohou dožít až 15-20 let.

Plně vybarvení a pohlavně dospělí jsou až třetím rokem, nicméně jsou i výjimky, kdy odchov přichází dříve. V případě, že více temperujeme, stává se, že nástup snášky může přijít již okolo Vánoc. Jinak snáší většinou od února. Kohout ocas roztáhne do vějíře, naklopí křídla, obíhá okolo slípky a vydává dlouhý syčivý zvuk. Na slunci je to úchvatný pohled, kdy dopad světla mění zbarvení peří kohouta od modré přes fialovou až na zelenou. Slípky snáší do vytvořeného důlku na zemi obden 2 bílá vejce s narůžovělým nádechem o velikosti 45×35 mm. Bažanti paví rádi snáší i v košíku umístěném tak 50–100 cm nad zemí. Slípka sedí na vejcích 19–20 dnů. Vylíhnutá kuřata učí přijímat potravu tak, že ji drží v zobáku nad zemí, volá kuřátka a ta si ji ze zobáku berou. Při umělém odchovu to může být někdy problém – kuřata sama neumějí přijímat potravu. Proto se

Dospělý pár v toku, forma single barred

k nim přidává kuře například křepelky japonské, které je to naučí. Jinak se kuřata v přirozeném odchovu pohybují za slípkou pod jejím roztaženým ocasem, v přírodě to funguje jako ochrana před predátory. Kuřatům velmi rychle roste peří v letkách a již po několika dnech jsou schopna hřadovat na stromech společně s matkou, kryta

pod jejími křídly. Asi po 6–8 týdnech mají hnědé juvenilní opeření, podobné jako slípka. Kroužkují se kroužky velikosti 10 ve věku 8–10 týdnů.

Přestože je bažant palawanský po bažantu pavím druhým nejvíce chovaným druhem bažantů pavích v ČR, jeho populace u nás se pohybuje jen asi mezi 20 až 30 páry. Myslím si, že vyšší cenu a nutnost temperovaného zimoviště vyváží malou spotřebou krmiva, menšími nároky na velikost chovného zařízení, nepříliš velkou náročností na chov, ale především svým živým tem-

peramentem a nádherným zbarvením. Určitě by si zasloužil více pozornosti všech chovatelů, kteří se rádi kochají pohledem na opeřenou krásu ve své voliéře.

*text a foto: Míla Stehlík,
infotragopan@email.cz,
www.tragopan.wz.cz*